

Цифрлық платформаларда жұмыс істейтін жұмысшылардың көбеюі олардың әлеуметтік қорғалуын және еңбек қатынастарының тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін еңбек заңнамасы мен реттеу саясатын қайта қарауды талап етеді. Цифрлық экономика жағдайында еңбек нарығының тұрақты және әділ дамуын қамтамасыз ету үшін цифрлық платформалардағы жұмыс ерекшеліктерін ескеретін және жұмысшылар үшін тиісті кепілдіктер мен жеңілдіктерді қамтамасыз ететін тиімді реттеу және әлеуметтік қорғау саясатын әзірлеу қажет.

Әдебиеттер

1. Воронина Е. И. Как цифровые платформы влияют на рынок труда // Economics. 2018. №4 (36). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kak-tsifrovye-platformy-vliayut-na-rynok-truda> (дата обращения: 07.02.2024).

Русланов М., 3 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)
Ғылыми жетекші – оқытушы Макалакова Б.М.

ҚАЗАҚСТАНДА ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АДАМИ КАПИТАЛДЫ ДАМУ

Цифрландыру әлемдік экономика мен қоғам дамуының негізгі трендтерінің бірі болып табылады. Ол өмірдің барлық салаларына, соның ішінде білім беру, денсаулық сақтау, мемлекеттік басқару және бизнеске айтарлықтай әсер етеді.

Цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту Қазақстанға әлемдік нарықта өзінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және шетелдік инвестициялар үшін неғұрлым тартымды болуға мүмкіндік береді.

Осылайша, цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту Қазақстан үшін өзекті және маңызды тақырып болып табылады. Бұл міндетті шешу елге цифрлық экономика мен қоғамға табысты интеграциялануға және әлемдік нарықта неғұрлым бәсекеге қабілетті болуға мүмкіндік береді.

Мақаланың мақсаты Қазақстанда цифрландыру жағдайында адами капиталды дамытудың өзекті мәселелері мен перспективаларын зерттеу болып табылады.

Адами капитал-бұл адамдар иеленетін және тауарлар мен қызметтерді өндіру үшін пайдаланылуы мүмкін білімнің, дағдылардың, қабілеттердің және басқа сипаттамалардың жиынтығы. Адами капиталды дамыту экономикалық өсудің және елдің бәсекеге қабілеттілігін арттырудың маңызды факторы болып табылады.

Экономиканы цифрландыру жағдайында адами капиталға қойылатын талаптар айтарлықтай өзгереді. Жұмысшылар сауаттылық, математикалық қабілеттер және компьютермен жұмыс істеу қабілеті сияқты дәстүрлі дағдыларды ғана емес, сонымен қатар жаңа цифрлық құзыреттіліктерді де игеруі керек.

Цифрлық құзыреттілік-бұл әртүрлі қызмет салаларында цифрлық технологияларды тиімді пайдалану үшін қажетті білім, дағдылар. Оларға сандық құрылғылармен жұмыс істеу, ақпаратты табу және өңдеу үшін цифрлық құралдарды пайдалану, цифрлық құжаттарды жасау және өңдеу, цифрлық кеңістікте байланысу және т. б.

Қазақстанда экономиканы цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту бойынша белсенді шаралар қабылдануда. Атап айтқанда, халықтың цифрлық құзыреттілік деңгейін арттыруға бағытталған бірқатар мемлекеттік бағдарламалар іске асырылуда.

Қазақстанда цифрландыру жағдайында адами капиталды дамытудың негізгі бағыттары:

- Халықтың цифрлық дағдылары мен құзыреттерін дамыту.
- Үздіксіз білім беру және қызметкерлердің біліктілігін арттыру үшін жағдайлар жасау.
- Цифрлық технологиялар саласындағы инновациялар мен кәсіпкерлікті қолдау.
- Цифрлық инфрақұрылымды дамыту және халықтың барлық топтары үшін цифрлық технологияларға қол жеткізуді қамтамасыз ету.

Қазақстанда халықтың цифрлық дағдылары мен құзыреттерін дамытуға бағытталған бірқатар бағдарламалар іске асырылуда. Атап айтқанда, "Цифрлық Қазақстан" жобасы аясында 2025 жылға қарай 1 миллион адамды цифрлық дағдыларға оқыту көзделген.

Осы мақсатты іске асыру үшін цифрлық құзыреттілік орталықтары құрылады, онда халық түрлі цифрлық бағыттар бойынша тегін білім ала алады. Сонымен қатар, мектептер мен жоғары оқу орындарында цифрлық технологияларды оқыту енгізілуде.

Экономиканы цифрландыру жағдайында қызметкерлер өздерінің білімдері мен дағдыларын үнемі жаңартып отыруы қажет. Қазақстанда үздіксіз білім алу және қызметкерлердің біліктілігін арттыру үшін жағдайлар жасалуда.

Атап айтқанда, "Еңбек" бағдарламасы іске асырылуда, ол қызметкерлерді оқытуға және олардың біліктілігін арттыруға гранттар беруді көздейді. Бұдан басқа, "Цифрлық Қазақстан" жобасы шеңберінде үздіксіз білім беру және біліктілікті арттыру үшін цифрлық платформа құрылады.

Қазақстанда цифрлық технологиялар саласындағы инновациялар мен кәсіпкерлікті қолдау үшін жағдайлар жасалуда. Атап айтқанда, инновациялық жобаларды дамытуға гранттар беруді көздейтін "Стартап Қазақстан" бағдарламасы іске асырылуда.

Бұдан басқа, "Цифрлық Қазақстан" жобасы шеңберінде инновациялық жобаларды іздеу және қаржыландыру үшін цифрлық платформа құрылады.

Цифрлық инфрақұрылымды дамыту және халықтың барлық топтары үшін цифрлық технологияларға қол жеткізуді қамтамасыз ету

Бұдан басқа, "Цифрлық Қазақстан" жобасы шеңберінде мемлекеттік қызметтерді электрондық түрде ұсыну үшін цифрлық платформа құрылады.

Экономиканы цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту экономикалық өсудің және Қазақстанның бәсекеге қабілеттілігін арттырудың маңызды факторы болып табылады. Халықтың цифрлық дағдылары мен құзыреттерін дамытуға, қызметкерлердің үздіксіз білім алуы мен біліктілігін арттыруға, цифрлық технологиялар саласындағы инновациялар мен кәсіпкерлікті қолдауға, сондай-ақ цифрлық инфрақұрылымды дамытуға және халықтың барлық топтары үшін цифрлық технологияларға қол жеткізуді қамтамасыз етуге бағытталған мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру Қазақстанға цифрлық экономикаға табысты көшуге мүмкіндік береді.

Қазақстанда адами капитал әлемнің басқа елдерімен салыстырғанда орташа деңгейде. Дүниежүзілік Банктің деректері бойынша, Қазақстанның адами капитал индексі 2022 жылы 0,64 құрады, бұл әлемдік орташа деңгейден (0,57) жоғары. Алайда, Қазақстан Сингапур (0,92), Жапония (0,91) және Финляндия (0,90) сияқты көптеген дамыған елдерден әлі де артта қалып отыр.

Цифрландыру көптеген жұмыс орындарын автоматтандыруға әкеледі, бұл жұмыспен қамтудың қысқаруына әкелуі мүмкін. Дегенмен, сонымен бірге цифрландыру жаңа дағдылар мен білімді қажет ететін жаңа жұмыс орындарын жасайды.

Қазақстанда жұмыс орындарын автоматтандыру әлі жаппай жұмыссыздыққа әкелген жоқ, бірақ кейбір мамандықтардың сұранысы азайып бара жатқандығының белгілері бар. Мысалы, соңғы жылдары ауыл шаруашылығында, өнеркәсіпте және құрылыста жұмыспен қамтудың төмендеуі байқалды. Сонымен бірге ақпараттық технологиялар, инженерия және денсаулық сақтау саласындағы мамандарға сұраныс артып келеді.

Цифрландыру білім беру жүйесіне де айтарлықтай әсер етеді. Бір жағынан, ол оқыту мен дамудың жаңа мүмкіндіктерін жасайды және барлығына білім берудің қолжетімділігін арттырады. Екінші жағынан, цифрландыру білім беру жүйесі үшін жаңа қиындықтарға әкеледі, мысалы, оқушыларды цифрлық экономикада жұмыс істеуге дайындау қажеттілігі және цифрлық технологияларға тең қол жетімділікті қамтамасыз ету.

Қазақстанда үкімет білім беру жүйесін цифрландыру бойынша қадамдар жасауда. Атап айтқанда, мектептерде электронды оқулықтар мен интерактивті тақталар енгізіліп, қашықтықтан оқыту үшін жағдайлар жасалуда. Алайда, Қазақстанның білім беру жүйесі цифрландыру тұрғысынан көптеген дамыған елдерден артта қалып отыр.

Қазақстан цифрландыру жағдайында өзінің адами капиталын ойдағыдай дамыта алуы үшін мынадай қадамдар жасау қажет:

- Білім мен оқытуға инвестиция салу. Білім беру жүйесін қаржыландыруды ұлғайту, сондай-ақ оқыту сапасын арттыру қажет. Оқушыларды цифрлық экономикадағы жұмысқа дайындауға ерекше назар аудару керек.

- Цифрлық инфрақұрылымды дамыту. Қазақстанның барлық тұрғындары үшін жоғары жылдамдықты интернетке қолжетімділікті қамтамасыз ету қажет. Сондай-ақ оқыту мен дамыту үшін пайдалануға болатын цифрлық платформалар мен қызметтерді дамыту қажет.

- Кәсіпкерлік пен инновацияны қолдау. Шағын және орта бизнесті дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасау, сондай-ақ инновациялық қызметті қолдау қажет. Бұл жаңа жұмыс орындарын құруға және еңбек өнімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

- Әлеуметтік қорғауды нығайту. Автоматтандыру салдарынан жұмысынан айырылғандар үшін әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ету қажет. Сондай-ақ мұндай адамдар үшін қайта даярлау және біліктілікті арттыру бағдарламаларын дамыту қажет.

Бұл шараларды іске асыру Қазақстанға цифрландыру жағдайында өзінің адами капиталын табысты дамытуға және неғұрлым бәсекеге қабілетті ел болуға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер

1. Силантьев А. В., Зеленина Э. А. Развитие человеческого капитала в условиях цифровизации экономики // Baikal Research Journal. 2022. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-chelovecheskogo-kapitala-v-usloviyah-tsifrovizatsii-ekonomiki> (дата обращения: 14.02.2024).

Садыкзаде А.М., Радина А.С., Черчинян Р.Р., Паладий Д.В., 2 курс
(Қарагандинский университет Букетова)

Научный руководитель – м.э.н., преподаватель Макалакова Б.М.

ЦЕНОВАЯ ПОЛИТИКА ФИРМЫ, ЭТАПЫ ЕЁ РАЗРАБОТКИ

Эффективное управление ценами является критическим фактором для успеха любого бизнеса, прямо воздействуя на его прибыльность и конкурентоспособность. В современной динамичной рыночной среде компании должны постоянно адаптировать и совершенствовать свою ценовую политику, чтобы оставаться на шаг впереди. Цель данной статьи заключается в изучении процесса разработки и применения ценовой стратегии в современных организациях.

Цены играют важную роль в стратегии маркетинга компании, определяя стоимость их товаров или услуг, а также влияя на спрос, конкурентоспособность и прибыльность. Разработка успешной ценовой политики требует комплексного и систематического подхода.

Первый шаг в разработке ценовой политики компании - анализ рынка и конкурентов. Этот этап включает в себя изучение спроса, предложения и конкурентной среды на рынке, а также оценку уровня цен, установленных конкурентами. Результаты исследования помогают определить оптимальные ценовые уровни для товаров или услуг вашей компании и разработать конкурентоспособные стратегии.[1]

На втором этапе разработки ценовой политики необходимо определить цели, которые компания стремится достичь через свою ценовую стратегию. Цели могут варьироваться, включая максимизацию прибыли, расширение доли рынка или установление престижной позиции в отрасли. Также необходимо выбрать стратегии ценообразования, соответствующие данным целям. Существует ряд стратегий ценообразования, таких как стратегия "низких цен" или стратегия "дифференцированной стоимости".[2]

Третий шаг в разработке ценовой политики компании - выбор методов и тактик ценообразования. Ценовые методы определяют способ установки цены на продукцию или услуги компании. Существует разнообразие методов ценообразования, включая "стоимостной